

№ 192 - 193. 16 грудня.

Любові Всевишньої сяйво

Лідія ВІЦЕНЯ
Журналіст

Фото Вікторії ПІСКОВОЇ.

МАБУТЬ, і тоді, 85 років тому, шилівські сосни так само слухали небесний шепіт чистих снігів, а річка Грунь бачила казкові сни під крижаною ковдрою. А зозуля в теплих краях за океаном ще й не відала про те, що в її рідній Шилівці народився хлопчик, який виросте і вже скоро питатиме її, що вона знає про його долю? Може, щось чула? Співатиме й питатиме, скільки й житиме, уже й знаючи відповідь. І навіть "три зозулі з поклоном", послані в рідний край, не втішать його серце, не втишать болю, бо не зможе він не любити...

В СЕЛІ Шилівці Зіньківського району 5 грудня 1931 року народився великий Майстер слова Григорій Тютюнник. І в день його 85-річчя тут відбулися дуже щирі зустрічі гостей із Полтави, Харкова, Києва та земляків письменника – наче велика родина збиралася разом, поєднана глибокою любов'ю і шаного до незабутнього сина цієї щедрої на таланти землі. Саме ця любов наповнювала щирістю кожне слово – від малого школярика – учасника свята до сивочолих побратимів письменника.

Того дня в Шилівці відбулося кілька знакових подій у рамках Всеукраїнських Тютюнниківських літературно-наукових читань, приурочених до 85-річчя від дня народження лауреата Націо-

Учні різних класів читали вірші багатьох поетів, присвячені Григорію Тютюннику. Доктор філологічних наук, професор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Володимир Калашник читав свої присвяти побратимові, згадував студентські роки і зустрічі в його рідному селі, в Мануйлівці Козельщинського району, звідки родом і дружина Григоря Людмила. Поет із Лубен, редактор газети "Ріднокрай" Олександр Печора подарував музею портрет Григоря, вишитий ним же покійним самотнім майстром із Волині Юрієм Савкою, а шкільній бібліотеці передав кілька своїх книг і випусків газети.

– Сьогодні у Шилівці, в рідному краї Григорія і Григоря Тютюнників ми відкрили уже третій літературно-краєзнавчий маршрут – завдяки проекту "Земляки" нашої обласної організації Національної спілки письменників України. Наш проект фінансується Європейським Союзом, за підтримки Центру Культурного Менеджменту та Асоціації Агентств Місцевої Демократії (ALDA) в рамках програми CHOISE, – розповіла присутнім Наталія Кірячок.

Вона подякувала педагогам за їхні зусилля у створенні музею, за допомогу – місцевому підприємцю Олександрю Пушку, адже тут зовсім недавно було здійснено ремонт, розширено кімнату музею, і він має змогу й надалі поповнювати свою колекцію. А відтак новий літературно-краєзнавчий маршрут стане популярним і серед туристів.

Гості з Полтави і Києва в музейній кімнаті Зіньківської спеціалізованої школи I–III ступенів № 2.

виконати почесну місію – відкрити меморіальну дошку на стіні школи. На ній читаємо: "У цьому приміщенні навчалися брати-письменники, лауреати Національної премії ім.Т. Шевченка Григорій та Григорій Тютюнники".

А зовсім поруч – Шилівський сільський клуб, засніжені Григорові сосни у вечірньому сонці. В клубі холодно, але гріє його голос, Григорій Тютюнник читає новелу "Три зозулі з поклоном", яка за його життя так і не була надрукована. "Я виходжу з-за клубу..." – і наче все відбувається тут і зараз, і – "Любові Всевишньої присвячується"... Цей запис на старий магнітофон зробив відомий лубенський фотомайстер, друг Григоря Володимир Білоус. Як наголошували учасники урочистостей, Тютюнника-молодшого, як і Кобзаря, в народі так і називають, по імені – Григором.

Фольклорний гурт "Княжаночка" дарує гостям улюблені пісні письменника, звучить і "Летіла зозуля". І наче на підтвердження того, що все тут надзвичайно символічне, Наталія Кірячок розповіла, як кілька тижнів тому вона разом із письменницею, тележурналісткою із "Лтави" Інною Дідик знімала в Шилівці сюжет до ювілею письменника, готуючись до відкриття літературного маршруту на його малій батьківщині.

– Щойно ми зійшли на міст, як на небі з'явилася яскрава зоря, прямо над хатою Григоря. Ми тоді вирішили, що це добрий знак – його благословення на цю роботу...

Так починалися в сільському клубі Всеукраїнські Тютюнниківські літературно-наукові читання. Від ліричної ноти до емоційно насиченої розмови про добу шістдесятництва, про живі скарги слова Григоря Тютюнника повів своїх слухачів доктор філологічних наук, письменник Микола Степаненко, поділився своїми спогадами про друга Володимир Калашник, свої вірші, присвячені Григору, читали Інна Снарська і молодий полтавський поет, що також народився і виростав у Шилівці, Олександр Пушка.

До розмови приєдналися гості з Києва, яким непростро видало добиратися засніженими шляхами до Григорового села, – письменники, заступник голови НСПУ Олександр Гордон, Олександр Шугай і Петро Засенко. Як відомо, Петро Петрович був ширим другом Григоря Михайловича, і він вкотре розповів про найпам'ятніші події у їхньому житті, наголосивши:

– У моєму житті не було такої людини (хоч я маю родину, друзів), яка була б мені настільки рідною в усіх вимірах, як Григорій Тютюнник. Той час був непевний, а з ним ми жили душа в душу, могли сповідатися один перед одним... Григорій ніколи не сидів і не вигадував щось незвичайне, йому потрібна була людина, потрібно було знати її характер, її оточення, життєві обставини, бо ж кожна людина є продуктом свого часу, школа, сім'я впливали на формування її душі. І вже з такого матеріалу, буденного, він створював типаж, характер...

І то була правда життя, за яку його переслідували, звільняли з роботи, занесли до "чорного" списку, не друкували і врешті "викинули" з літератури, а видавництвом було наказано навіть не згадувати його ім'я. Якось, розповідає Петро Засенко, Григорій Тютюнник на те сказав: "Так як ж написав тільки напівправду життя – і мене викидають з літератури! А якби я написав усю правду, то що – мене вбити треба?"

Олександр Шугай зокрема розповів про те, що одне з оповідань Григоря Тютюнника було вже набране, але так і не надруковане в газеті "Правда". Бо правда насправді була в його творі, а не в газеті з такою назвою. А в тому творі лише одним реченням згадувалося про голод.

У літературно-наукових читаннях взяли участь і полтавські науковці, серед яких були кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури ПНПУ імені В.Г. Короленка Віра Мелешко, кандидат філологічних наук, доцент цієї кафедри Ганна Радько, завідувач відділу гуманітарних і мистецьких дисциплін ПОІППО імені М.В. Остроградського Ольга Коваленко, методист відділу Валентина Чирка.

Учасники читань у Шилівці побували й на відкритті музейної експозиції письменників-земляків Григорія і Григоря Тютюнників у Зіньківській спеціалізованій школі I–III ступенів № 2. Наталія Кірячок подарувала школі від обласної організації НСПУ стенд "Григорій і Григорій Тютюнники: коріння не мовчить", висловивши сподівання, що наступного року в цій школі відбудеться й відкриття музею цілої когорти видатних письменників-земляків. Учні школи подарували гостям літературно-мистецьке дійство. Організатори урочистостей мріють про те, що в Шилівці буде і Державний літературно-меморіальний музей братів Тютюнників створено, і пам'ятник споруджено, а Тютюнниківське читання стануть традиційними. "Справедливість приходить лише на поминки..." – так називається один із стендів відновленого музею. Так власне і сталося у гіркій долі Григоря Тютюнника, яку накувала йому шилівська зозуля. Але справедливість таки приходить. І сяє нам ота містична Григорово зірка і вдень, і вночі – Любові Всевишньої сяйвом. ■

Екскурсія в музеї Григорія і Григоря Тютюнників у Шилівській загальноосвітній школі. На першому плані – Володимир Калашник і Олексій Неживий.

нальної премії України імені Тараса Шевченка, видатного письменника-земляка Григоря Тютюнника.

Першими зустріли гостей хлібом-сіллю учні й педагоги Шилівської загальноосвітньої школи I–III ступенів – музичним вітанням у музеї народознавства, де зібрано чимало місцевих старожитностей. Вишиті рушники й сорочки, портрет Кобзаря, дитяча колиска, прядка, лави, піч, квітучі мальви біля тину й глечики на кілочках, лелеки в гнізді – ось у такій сільській хаті, в такому дворі ріс малий Григорій, розповідає вчителька шилівської школи Марина Заставська. З цього затишного куточка в шкільному коридорі всі переходять до літературного музею братів Григорія і Григоря Тютюнників, де відбулося відкриття нової експозиції. Над її створенням працювали письменник, доктор філологічних наук, професор кафедри філософії і економіки освіти ПОІППО імені М.В. Остроградського Олексій Неживий та голова обласної організації НСПУ Наталія Кірячок. У вітальному слові директор школи Надія Кашенко подякувала їм, а Олексій Іванович провів першу екскурсію в оновленому музеї, який було створено ще у 2002 році. Серед найбільш цінних нових матеріалів – автографи листів Григорія і Григоря Тютюнників, твори, видані за життя письменників, документи, багато світлин. Життєпис обох братів відтворюють кілька стендів, бо ж коріння роду Тютюнників "не мовчить", воно розповідає про трагічні сторінки минулого: арешти, голодомор, репресії, злидні, приниження, війну... Про важке дитинство письменників, про душевні рани, які так і не загоїлись. Але з того коріння проросли таланти двох синів одного батька, якого заарештували і знищили як "ворога народу". З болем, зі сльозами на очах говорив Олексій Неживий і про музей Григоря Тютюнника, який нині залишається на окупованій території – в місті Антрациті, у селищі Щотове, на Донбасі, наголошуючи, що "Григорій не може бути окупованим!", що настане час нашої перемоги. Олексій Неживий також заповнив, що обов'язково буде видано роман Григорія Тютюнника "Вир" у його первісному вигляді, без цензурної правки.

Учасники урочистостей біля щойно відкритої меморіальної дошки на стіні колишньої семирічки у Шилівці, де навчалися свого часу Григорій і Григорій Тютюнники.

Наступна зустріч – біля приміщення старої сільської школи, де навчалися майбутні письменники. Тут гостей зустрічають сільський голова Шилівки Володимир Сивокінь і заступник голови Зіньківської районної ради Сергій Загорюлько. Вони запрошують доктора філологічних наук, професора, письменника, ректора Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка Миколу Степаненка

І відзнятий сюжет із розповідями односельців Григоря, і зорю посеред білого дня, що більше нагадувала фрагмент веселки, всім показали на відеоекрані. Шилівці так широко розповідали про свої зустрічі з письменником, коли він приїздив у рідне село, переповідали розмови із ним і говорили про те, як захоплено і зараз читають твори Григоря Тютюнника. І знову відчувалося те, що всіх тут єднає: любов до земляка, до його болючого таланту.